

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Ondřeje Mrákoty, soudce Zdeňka Kühna a soudkyně Michaely Bejčkové v právní věci žalobce: **J. H.**, zastoupený JUDr. Marií Myslilovou, advokátkou se sídlem Celetná 602/3, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 1. 2. 2018, čj. OAM-289/ZA-ZA11-ZA16-2016, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 10. 12. 2018, čj. 50 Az 2/2018-144,

takto:

I. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 10. 12. 2018, čj. 50 Az 2/2018-144, **se ruší**.

II. Rozhodnutí žalovaného ze dne 1. 2. 2018, čj. OAM-289/ZA-ZA11-ZA16-2016, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení o žalobě a řízení o kasační stížnosti částku 21 538 Kč k rukám advokátky JUDr. Marie Myslilové **do 30 dnů** od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobce podal dne 18. 3. 2016 žádost o udělení mezinárodní ochrany v ČR. O mezinárodní ochranu požádal z důvodu své příslušnosti k Církvi Všemohoucího Boha (dále jen „CVB“). Konkrétně uvedl, že v Číně není umožněno svobodně vyznávat víru, v některých případech dochází k pronásledování a perzekuci z náboženských důvodů

a on osobně byl kvůli svému náboženství šikanován a nucen se stěhovat. Žalovaný rozhodl výše označeným rozhodnutím ze dne 1. 2. 2018 o neudělení mezinárodní ochrany žalobci podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

[2] Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného žalobu, kterou krajský soud zamítl rozsudkem ze dne 10. 12. 2018. Dovodil, že žalobce v žalobě pouze opakuje námitky uplatněné v řízení před žalovaným, s nimiž se žalovaný řádně a velmi podrobně vypořádal v odůvodnění shora uvedeného rozhodnutí. Krajský soud rozhodnutí žalovaného označil za plně přezkoumatelné, věcně správné a zákonné. Dodal, že každá žádost o mezinárodní ochranu se posuzuje striktně individuálně a žalobce nedoložil žádné podklady, z nichž by bylo možné usuzovat, že by byl v zemi původu z důvodu příslušnosti ke konkrétní náboženské skupině pronásledován ve smyslu § 2 odst. 4 zákona o azylu, ve věci ani nevyplynuly žádné relevantní skutečnosti, které by svědčily o tom, že je přiměřeně pravděpodobné, že by žalobce mohl být v budoucnu pronásledován. Zároveň nebylo prokázáno, že by mu hrozilo reálné nebezpečí vážné újmy odůvodňující poskytnutí doplňkové ochrany.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadl rozsudek krajského soudu kasační stížností. Namítl, že krajský soud nereagoval na některé jeho argumenty obsažené v žalobě a replice a nekriticky přejal veškerou argumentaci žalovaného, přestože byla založena na nepodložených domněnkách a spekulacích. Stěžovatel v řízení navrhoval několik důkazů (vyjádření odborníků na danou problematiku, např. doktora T. Richardsona, prof. P. L. Zoccatelliho či prof. M. Introvigneho, dále čl. 300 trestního zákoníku ČLR, zprávu ChinaAid Association) vypovídajících o hrozbě špatného zacházení s neúspěšnými žadateli o mezinárodní ochranu a dále rozhodnutí o udělení azylu jiným čínským křesťanům. Krajský soud však tyto důkazy odmítl provést. Krajský soud podle žalobce postupoval v rozporu s čl. 46 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále jen „procedurální směrnice“), jelikož se omezil pouze na přezkum rozhodnutí žalovaného, aniž připustil důkazy navrhované stěžovatelem, podle kterých by mohl posoudit případ stěžovatele i po skutkové stránce. Podle odst. 3 tohoto článku je stanovena povinnost členských států EU zavést opravný prostředek, který bude obsahovat úplné a *ex nunc* posouzení jak skutkové, tak právní stránky včetně případného posouzení potřeby mezinárodní ochrany podle směrnice 2011/95/EU.

[4] Žalovaný i krajský soud nesprávně posoudili, že stěžovatel nebyl v minulosti pronásledován a v případě návratu do vlasti by mu pronásledování nehrozilo. Podle stěžovatele není nutné činit posouzení existence oprávněnosti obav žadatele na základě jeho vlastních zkušeností. Krajský soud se dostatečně nevypořádal s tím, zda nemůže pro udělení mezinárodní ochrany postačovat již samotná skutečnost, že stěžoval je příslušníkem CVB, která je v Číně zakázána. Stěžovatel nebyl pasivním členem, zastával roli tzv. průvodce.

pokračování

[5] Krajský soud ani žalovaný se dále dostatečně nevypořádali s otázkou stěžovatelovy nevěrohodnosti. Tu nelze dovozovat z toho, že uváděl některé nepravdivé informace při podání žádosti o vízum. Pokud by uvedl pravý důvod návštěvy ČR, vízum by mu nebylo uděleno. On sám navíc tyto nepravdivé informace následně přesně identifikoval. K výtce, že měl požádat o mezinárodní ochranu již na Letišti Václava Havla Praha, sdělil, že o této možnosti nevěděl. Ihned po vstupu na území ČR zjišťoval, jak zde požádat o mezinárodní ochranu; nato byl nasměrován do azylového střediska v Zastávce u Brna, kde žádost podal.

[6] Stěžovatel opětovně zdůraznil, že žalovaný v napadeném rozhodnutí žádným způsobem nehodnotí reálnost, přiměřenost, rozumnost a smysluplnost řešení situace stěžovatele prostřednictvím vnitřního přesídlení. Zároveň neuvádí oblast, kam by se stěžovatel měl přesídlit.

[7] Stejně tak nelze přeceňovat žalovaným zdůrazňovanou skutečnost, že z Číny bez problémů vycestoval. Stěžovatel si pas pořídil dříve – v době, kdy zřejmě nebyl celostátně hledán. Žalovaný si neobstaral prakticky žádné zprávy týkající se možnosti pořizování cestovních dokladů, kontrol na letištích a fungování databází hledaných osob. Přes stejné letiště jako stěžovatel vycestovali i ti žadatelé o mezinárodní ochranu, kterým byl nakonec udělen. Nepřiléhavý je odkaz žalovaného na rozhodnutí ESLP ve věci *Y. L. proti Švýcarsku*, neboť v dané věci byla stěžovatelka shledána celkově nevěrohodnou, a to i ve vztahu k tvrzené příslušnosti k církvi. Stěžovatel navíc netvrdil, že byl zařazen do databáze hledaných osob, tzv. *Golden Shield*, a z toho důvodu měl problém s vycestováním. Argumentace žalovaného ohledně údajného organizovaného příchodu skupiny čínských křesťanů do ČR je založená pouze na ničím nepodložených domněnkách a nemá oporu ve správním spisu. Navíc není zřejmé, jaký měla vliv na zamítavý výrok rozhodnutí žalovaného.

[8] Oporu ve správním spisu nemá ani závěr žalovaného a krajského soudu, že stěžovateli nemůže v případě návratu do Číny hrozit žádné nebezpečí z důvodu podání žádosti o mezinárodní ochranu v cizině, ostatně žalovaný si neobstaral žádné informace týkající se špatného zacházení s neúspěšnými žadateli o mezinárodní ochranu po návratu do Číny. Případ celé skupiny čínských křesťanů byl medializován v českých i zahraničních sdělovacích prostředcích, stěžovatel vycestoval na krátkodobé vízum a nevrátil se před skončením jeho platnosti, takže by jej čínské orgány mohly identifikovat jako jednoho z těchto žadatelů o mezinárodní ochranu.

[9] Stěžovatel navrhl, aby NSS zrušil rozsudek krajského soudu, případně též rozhodnutí žalovaného, a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

[10] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti navrhl, aby kasační stížnost byla odmítnuta pro nepřijatelnost podle § 104a s. ř. s., případně zamítnuta. Dále požadoval, aby NSS nepřihlížel k obsahu zprávy VOP, neboť jde pouze o zprávu o výsledcích šetření a konečná zpráva bude vyhotovena teprve po vyjádření ministra vnitra. Navíc je zpráva jednostranná, neboť VOP zahájila šetření z podnětu skupiny čínských křesťanů. VOP nadto nesmí podle platných předpisů nijak zasahovat do rozhodovací činnosti soudů. Žalovaný uvedl, že kasační stížnost prakticky kopíruje žalobu a krajský soud všechny

žalobní námitky velmi podrobně vypořádal ve svém rozsudku, které žalovaný považuje za věcně a právně správný, zákonný a přezkoumatelný.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

III. a) Procesní otázky

[11] Protože se jedná o kasační stížnost podanou ve věci udělení mezinárodní ochrany, zabýval se NSS v souladu s § 104a s. ř. s. nejprve tím, zda kasační stížnost svým významem přesahuje vlastní zájmy stěžovatele, a zda je tedy ve smyslu citovaného ustanovení přijatelná. Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního NSS podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, čj. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž interpretoval neurčitý právní pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele". O přijatelnou kasační stížnost se podle výše citovaného rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec nebo nebyly plně vyřešeny judikaturou NSS; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[12] Kasační stížnost tedy může být přijatelná mimo jiné v případě zásadního pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Tak tomu je právě v nyní projednávané věci, neboť jak bude rozebráno níže, posouzení nedůvěryhodnosti stěžovatele a odůvodněnosti jeho strachu z pronásledování z důvodu náboženství bylo takovými zásadními pochybeními stiženo.

[13] Kasační stížnost je tedy důvodná.

[14] NSS nejprve uvádí, že žalovaný navrhl, aby NSS nijak nepřihlížel ke zprávě VOP. Obecně se lze ztotožnit s jeho východiskem, že podle § 1 odst. 9 zák. č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv, se působnost ochránce nevztahuje mimo jiné na soudy, s výjimkou správy státního zastupitelství a státní správy soudů. Žalovaný má tedy pravdu, že veřejný ochránce práv nemůže ve vztahu k rozhodovací činnosti soudů uplatňovat svou působnost. To však nic nemění na tom, že NSS může zprávy a stanoviska veřejného ochránce práv zohlednit, což činí zcela běžně (viz např. rozsudek NSS ze dne 23. 1. 2008, čj. 2 Afs 107/2007-168, č. 1545/2008 Sb. NSS, rozsudek NSS ze dne 30. 11. 2015, č. j. 6 As 213/2015-14, č. 3371/2016 Sb. NSS, a další). NSS ovšem není závěry těchto zpráv nijak vázán.

[15] NSS připomíná, že právně i skutkově obdobnou věcí se nedávno zabýval v rozsudku ze dne 29. 8. 2019, čj. 9 Azs 39/2019-77, jenž se taktéž týkal příslušníka CVB, jemuž nebyla udělena žádná z forem mezinárodní ochrany a jehož žaloba proti zamítavému rozhodnutí byla následně zamítnuta Krajským soudem v Hradci Králové-pobočka v Pardubicích. V uvedeném rozsudku se NSS komplexně vyjádřil k hodnocení situace čínských křesťanů žádajících v ČR o mezinárodní ochranu. Proto NSS v tomto

pokračování

rozhodnutí předkládá vyhodnocení jednotlivých kasačních námitek úspornějším způsobem. Pro podrobný rozbor následujících závěrů odkazuje na citovaný rozsudek 9. senátu NSS.

III. b) Nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu a neprovedení navrhovaných důkazů

[16] V projednávané věci NSS konstatuje, že je z napadeného rozsudku zřejmé, jakými úvahami se krajský soud řídil a jak zareagoval na jednotlivé žalobní námitky. Stěžovatel ostatně nekonkretizuje, na které konkrétní žalobní námitky údajně krajský soud nereagoval. Stěžovatel naopak jasně uvádí, které z důkazů krajský soud neprovedl, ač je měl provést. Lze souhlasit s krajským soudem, že nebylo nutné provádět důkazy novinovými články a internetovými zprávami, což přiléhavě odůvodnil odkazem na rozsudek NSS ze dne 22. 3. 2016, čj. 9 Azs 27/2016-37, kde NSS v bodu 36 konstatoval, *„že závažné důvody domnívat se, že ve členském státě dochází k systematickým nedostatkům, pokud jde o azylové řízení a o podmínky přijetí žadatelů v daném členském státě, které s sebou nesou riziko nelidského či ponižujícího zacházení, mohou být založeny pouze na důkazních prostředcích určité kvality. Novinové články ji nenaplňují. Krajský soud tedy nepochybil, když je považoval za irelevantní a navržené důkazy neprovedl"*.

[17] Nelze se ovšem ztotožnit se způsobem, jakým se krajský soud vypořádal s důkazními návrhy požadujícími provedení důkazů v podobě označených rozhodnutí žalovaného, jimiž žadatelům ze skupiny tzv. čínských křesťanů vyhověl. Krajský soud je odmítl s tím, že rozhodování o udělení mezinárodní ochrany je přísně individualizované, takže navrhované důkazy jsou nadbytečné. Stěžovatel ovšem již v řízení před krajským soudem upozorňoval na praxi, že zamítavá i vyhovující rozhodnutí žalovaného jsou přijímána na shodné právní i skutkové bázi a že dokonce i odůvodnění obou typů rozhodnutí jsou podobná. NSS připomíná, že jednou ze základních povinností správního orgánu vyjádřenou v § 2 odst. 4 správního řádu je dbát toho, *aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly*. Zdali se žalovaný dopustil nepřípustné svévole, mohl krajský soud posoudit právě z pozitivních rozhodnutí žalovaného, která byla navrhována k důkazu. Tyto důkazy tedy byly potřebné pro komplexní posouzení příslušného žalobního bodu týkajícího se svévolných rozdílů v rozhodování žalovaného a krajský soud je neměl odmítnout pouze s poukazem na individuálnost posuzování každé žádosti o mezinárodní ochranu.

[18] Svým odmítnutím provést tyto důkazy se tak krajský soud dopustil jiné vady řízení ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., neboť porušil povinnost přesvědčivě odůvodnit, proč se je rozhodl neprovést. Tato povinnost byla rozebrána např. v nálezu ze dne 8. 7. 1999, sp. zn. III. ÚS 87/99: *„[Z]ákonem předepsanému postupu v úsilí o právo (zásadám spravedlivého procesu), vyplývajícím z Listiny (čl. 36 odst. 1) nutno rozumět tak, že ve spojení s obecným procesním předpisem v řízení před obecným soudem musí být dána jeho účastníkovi možnost vyjádřit se nejen k provedeným důkazům (čl. 38 odst. 2 Listiny) a k věci samé, ale také označit (navrhnout) důkazy, jejichž provedení pro zjištění (prokázání) svých tvrzení pokládá za potřebné; tomuto procesnímu právu účastníka odpovídá povinnost soudu nejen o vznesených návrzích (včetně návrhů důkazních) rozhodnout, ale také - **pokud jim nevyhoví – ve svém rozhodnutí vyložit, z jakých důvodů (zpravidla ve vztahu k hmotněprávním předpisům, které***

aplikoval a právním závěrům, k nimž na skutkovém základě věci dospěl) navržené důkazy neprovedl *(§ 157 odst. 2 o. s. ř.); jestliže tak obecný soud neučiní, zatíží tak svoje rozhodnutí nejen vadami, spočívajícími v porušení obecných procesních principů, ale současně postupuje v rozporu se zásadami, vyjádřenými v hlavě páté (především čl. 36 odst. 1, čl. 38 odst. 2) Listiny.*" (pozn. zvýraznil NSS; srov. též rozsudek ze dne 4. 9. 2019, čj. 9 Azs 125/2019-61).

III. c) Odůvodněný strach z pronásledování

[19] Stěžovatel namítal, že u něj byl dán odůvodněný strach z pronásledování z důvodu náboženství ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. Ve správním řízení popisoval, jakým příkořím byl vystaven poté, co se stal v roce 2012 členem dané církve. Uvedl, že v roce 2013 byl se spoluvěrci šířit evangelium u spolužáka jednoho ze spoluvěrců. Během toho přišla manželka spolužáka a zavolala na ně policii. Stěžovatel utekl a schoval se v kukuřičném poli. Jednu ze spoluvěřících policie zatkla. Stěžovatel se poté dozvěděl, že dopadená byla během zatčení bez šatů přivázaná v zimě za ruce, tři dny nejedla a policie ji bila. V roce 2014 byl na ulici sledován neznámým mužem. Poté se ze strachu ze zatčení odstěhoval na venkov, kde žil v úkrytu do března 2015. Dále popsal incident, během kterého byl manželem jedné ze spoluvěřících fyzicky napaden, a při útěku mu z roztrhaného šatstva vypadla peněženka s jeho ID. Manžel spoluvěřící stěžovatele nahlásil na policii. Od sestry se poté dozvěděl, že jej policie hledala u něj doma a ptala se, zda je věřící. Stěžovatel uvedl, že víru praktikoval tak, že se spolu s dalšími spoluvěřícími scházeli dvakrát až třikrát týdně u někoho z nich doma, kde četli svaté slovo a modlili se; u něj doma se nescházeli.

[20] Stěžovatelem uváděná jednání nedosahují intenzity požadované § 2 odst. 4 zákona o azylu, respektive článkem 9 odst. 1 kvalifikační směrnice, kterou zákon o azylu provádí a podle níž, *[a]by bylo jednání považováno za pronásledování ve smyslu čl. 1 odst. A Ženevské úmluvy, musí být a) svou povahou nebo opakováním dostatečně závažné, aby představovalo vážné porušení základních lidských práv, zejména práv, od nichž se podle čl. 15 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod nelze odchýlit, nebo b) souběhem různých opatření, včetně porušování lidských práv, který je dostatečně závažný k tomu, aby postihl jednotlivce způsobem podobným uvedenému v písmenu a).* Lze tedy souhlasit se žalovaným, že stěžovatel v minulosti aktům pronásledování vystaven nebyl. NSS ovšem zdůrazňuje, že podle ustálené judikatury má posuzování odůvodněných obav z pronásledování *prospektivní* povahu, takže není zcela nezbytné, aby žadatel o mezinárodní ochranu v minulosti již konkrétní akt pronásledování utrpěl (např. rozsudek NSS ze dne 24. 8. 2017, čj. 1 Azs 227/2017-33). V rozsudku ze dne 26. 7. 2018, čj. 7 Azs 162/2018-47, NSS pak uvedl, že *„[j]e zkoumána možnost budoucího pronásledování, přičemž je využíván standard přiměřené pravděpodobnosti, což znamená, že tato možnost musí být reálná, nikoliv pouze hypotetická"*.

[21] Zmíněný standard přiměřené pravděpodobnosti budoucího pronásledování vymezil NSS v rozsudku ze dne 26. 3. 2008, čj. 2 Azs 71/2006-82: *„Přiměřená pravděpodobnost nežádoucího důsledku návratu do země původu (...) je dána tehdy, bývá-li tento důsledek v případech obdobných případu žadatele nikoli ojedinělý. Neznamená to, že pravděpodobnost, že nežádoucí důsledek nastane, musí být nutně vyšší než pravděpodobnost, že nenastane (...), nýbrž to, že k nežádoucímu důsledku v případech obdobných případu žadatele dochází natolik často, že*

pokračování

s ním ten, komu takový následek hrozí, musí počítat jako se vcelku běžným jevem, a nikoli jako s jevem toliko výjimečným.“

[22] Stěžovatel trvá na tom, že v jeho případě vyplývá odůvodněný strach z pronásledování ze samotné příslušnosti k CVB, tedy z toho, jakému pronásledování jsou v Číně vystaveni její příslušníci. Žalovaný ani stěžovatel nezpochybnili (byť to zároveň ani nepotvrdili), že stěžovatel je příslušníkem CVB, nicméně krajský soud shledal, že se neobjevily žádné skutečnosti, na základě kterých by mohl žalovaný uzavřít, že byl stěžovatel ve vlasti pronásledován z azylově relevantních důvodů, nebo na základě nichž by bylo možné (prospektivně) usoudit, že je přiměřeně pravděpodobné, že k porušení základních lidských práv a svobod stěžovatele s ohledem na jeho postavení ve společnosti, názory a chování dojít v budoucnu může. Dodal, že CVB patří mezi tzv. domácí církve, absentují u ní svátosti a uctívání, a proto její členové mohou praktikovat víru, aniž by na sebe upoutali nežádoucí pozornost. Takový přístup podle názoru NSS absolutizuje požadavek minulého pronásledování konkrétního žadatele o mezinárodní ochranu. Žalovaný se nijak nevypořádal s otázkou, zda sama příslušnost k CVB nezakládá odůvodněné obavy z pronásledování. Tuto zásadní otázku ponechal otevřenou. Závěr krajského soudu, ze kterého plyne, že pokud se mohou příslušníci církve nebo náboženské společnosti vyhnout hrozbě pronásledování tím, že svou víru vykonávají v utajení, pak nejde o pronásledování z důvodu náboženství, je v rozporu s judikaturou Soudního dvora EU, např. rozsudek velkého senátu ve spojených věcech C‑71/11 a C‑99/11, *Spolková republika Německo proti Y a Z* ze dne 5. 9. 2012, ve kterém Soudní dvůr EU mj. konstatoval, že *„[j]ednání, která mohou představovat ‚vážné porušení‘ ve smyslu čl. 9 odst. 1 písm. a) směrnice, zahrnují závažná jednání, kterými je dotčena svoboda žadatele nejen vykonávat víru v soukromí, ale rovněž ji vykonávat veřejně*“.

[23] NSS v bodu 41 rozsudku čj. 9 Azs 39/2019-77 uzavřel, *„že se žalovaný měl nejprve jednoznačně vyjádřit k otázce, zda stěžovatele pokládá za příslušníka Církve Boha všemohoucího. Poté se neměl zastavit ve svých úvahách pouze na jednoduchém závěru, že stěžovatel sám v minulosti nebyl vystaven konkrétnímu aktu pronásledování, nýbrž měl zvážit i možnost, zda již z důvodu svého členství v této církvi nebylo ‚přiměřeně pravděpodobné‘, že takovému pronásledování vystaven bude. Samotná skutečnost, že by se takovému pronásledování mohl člen této církve vyhnout tím, že se mu pomocí tajných obřadů podaří příslušnost k církvi utajit před státními orgány země původu, pak pohledem judikatury SD EU nedostačuje k závěru, že oprávněný strach z pronásledování neměl.*“

III. d) Nevěrohodnost stěžovatele

[24] Další kasační námitka se týká věrohodnosti stěžovatele. Žalovaný i krajský soud dovozovali nevěrohodnost z toho, že stěžovatel v žádosti o turistické vízum do ČR uvedl nepravdivé informace a předložil padělané, resp. nepravdivé dokumenty, a to nejprve vůči českému zastupitelskému úřadu v Pekingu a poté též na území ČR vůči cizinecké policii na Letišti Václava Havla. O nepravdivých skutečnostech informoval až poté, co byl ze strany správního orgánu konfrontován s kopií žádosti o udělení víza obsahující řadu informací rozdílných od těch, které poskytl správnímu orgánu v řízení o mezinárodní ochraně. Podle žalovaného takový postoj *„značně snižuje jeho věrohodnost i ve vztahu k jeho dalším tvrzením*

stran skutečných důvodů odchodu z vlasti, příchodu do ČR a požádání zde o mezinárodní ochranu“. Takovou úvahu je třeba odmítnout již s odkazem na body 44 a 45 rozsudku čj. 9 Azs 39/2019-77, kde bylo uvedeno: „*Nevěrohodnost stěžovatele by bylo možno založit na otázce jeho deklarované příslušnosti k církvi či na okolnostech údajných incidentů, které údajně vedly k jeho odchodu ze země původu (...). Z ničeho však neplyne, že by jej bylo možno označit za nevěrohodného pouze na základě uvádění nepravdivých skutečností v souvislosti se snahou vycestovat ze země původu. Takový závěr by bylo možno postavit leda na značně zkratkovité úvaze, že kdo lže jednou, lže vždycky. Taková úvaha však zcela odhlíží od kontextu prvého uvádění nepravdivých údajů. Stěžovateli je totiž možno přitakat, že je pochopitelné, pokud v žádosti o vízum neuváděl takové údaje, které by vedly k jejímu zamítnutí, a tedy k nevycestování ze země původu. Je i pochopitelné, že stejně postupoval, dokud nebyl fakticky i právně na území ČR. Jeho nevěrohodnost tedy nelze založit ani jen na tom, že nepravdivé údaje obsažené v žádosti o turistické vízum zopakoval i při příletu do Prahy. Jeho nevěrohodnost by bylo možno založit teprve na tom, pokud by si navzájem odporovala jeho vyjádření v řízení o udělení mezinárodní ochrany nebo by byla v rozporu se skutečnostmi o zemi původu zjištěnými v průběhu řízení o udělení mezinárodní ochrany.*“

III. e) Otázka vnitřního přesídlení

[25] Žalovaný v napadeném rozhodnutí uvedl, že „*žadatel rozhodně mohl k řešení své situace s policií využít možnosti přesídlit se do jiné oblasti či provincie v rámci Číny. Tento závěr správního orgánu podporuje zejména výše zmíněná skutečnost, že veškeré pátrání policie po jmenovaném se dle jeho tvrzení vztahovalo pouze na území města Shijiazhuang*“. Krajský soud k tomu dodal, že s ohledem na závěr, že stěžovatel nebyl v zemi původu vystaven pronásledování ve smyslu § 2 odst. 4 zákona o azylu a neuvedl žádné relevantní skutečnosti, které by svědčily o tom, že se na této situaci v případě návratu do vlasti cokoli změní, „*je zcela nadbytečné zabývat se možností vnitřního přesídlení žalobce, byť možnost vnitřního přesídlení soud stejně jako žalovaný s ohledem na rozlohu Číny (9596960 km²), rozdílnou hustotu osídlení (v Číně existují rozsáhlé oblasti s hustotou osídlení nižší než 1 osoba/km² – srov. např. http://populace.population.city/cina/) a rozdílné podmínky v jednotlivých provinciích nelze principiálně vyloučit*“.

[26] NSS v bodu 31 rozsudku čj. 9 Azs 39/2019-77 takovou úvahu označil za zkratkovitou. Možnost vnitřního přesídlení je upravena v § 2 odst. 7 zákona o azylu:

> *Pronásledováním nebo vážnou újmou není, pokud se obava cizince z pronásledování nebo vážné újmy vztahuje pouze na část území státu, jehož státní občanství má, nebo, je-li osobou bez státního občanství, státu jeho posledního trvalého bydliště a může-li cizinec bezpečně a oprávněně odcestovat do jiné části státu, do ní vstoupit a v ní se usadit, a pokud s přihlédnutím k situaci v této části státu a k jeho osobní situaci v této části státu*
> *a) nemá odůvodněný strach z pronásledování ani nejsou dány důvodné obavy, že by mu zde hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy, nebo*
> *b) má přístup k účinné ochraně před pronásledováním nebo vážnou újmou.*

[27] V bodu 32 rozsudku čj. 9 Azs 39/2019-77 pak NSS dále rozvedl: „*Svou výše citovanou úvahou, byť velmi nekonkrétní, o možnosti vnitřního přesídlení stěžovatele, jako by žalovaný implicitně přijal výchozí předpoklad aplikace § 2 odst. 7 zákona o azylu, tedy že ‚se*

pokračování

obava cizince z pronásledování nebo vážné újmy vztahuje pouze na část území státu, jehož státní občanství má'. To je však v rozporu s celým zbytkem odůvodnění napadeného rozhodnutí, v němž žalovaný vycházel z toho, že stěžovatel žádné obavy z pronásledování nebo vážné újmy v místě svého bydliště neměl. V citované pasáži naopak implicitně připouští, že takové obavy měl, ale mohl se jim vyhnout právě vnitřním přesídlením. Tento logický rozpor žalovaný nijak nevysvětlil. Nijak nevysvětlil ani to, ve kterých provinciích by hrozba trestního stíhání byla menší než ve stěžovatelově domovské provincii, a z čeho dovodil, že by tato hrozba byla v různých provinciích různá (...)."

III. f) Bezproblémovost a organizovanost vycestování

[28] Žalovaný ve svém rozhodnutí zdůrazňuje podezřelou bezproblémovost stěžovatelova vycestování ze země původu, organizovanost příjezdu skupiny čínských křesťanů do ČR a jejich přesunu do Zastávky u Brna. Konkrétně na straně 16 uvedl, že *„[s]právní orgán (...) nemá pochybnosti, že příjezd žadatele i ostatních jeho údajných souvěrců byl zcela jistě pečlivě organizovaným ze strany třetích osob, (...) dle správního orgánu [je] naprosto vyloučeno, aby bez vnější pomoci přicestovali do ČR a dokonce až do Zastávky u Brna*".

[29] NSS připomíná, že odůvodnění správního rozhodnutí musí být založeno na racionálních důvodech, nikoli na náznacích a čtení mezi řádky, neboť takové rozhodnutí je pak nutně nepřezkoumatelné. Pokud má žalovaný např. informace, že by stěžovatel mohl představovat bezpečnostní riziko, což by pochopitelně mělo skutečný vliv na jeho celkovou věrohodnost, je nutno, aby tyto informace do rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany promítl způsobem, který neohrozí bezpečnostní zájmy České republiky a zároveň umožní soudní přezkum jeho rozhodnutí (k vyvažování těchto zájmů viz zejména rozsudek NSS ze dne 9. 4. 2009, čj. 7 As 5/2008-63, č. 1951/2009 Sb. NSS). Pokud se tak nestane a odůvodnění zůstane v pasážích vyjadřujících se k údajné organizovanosti a podezřelé bezproblémovosti stěžovatelova odchodu ze země původu v nynější podobě, je třeba přisvědčit stěžovateli, že jde pouze o ničím nepodložené domněnky nemající oporu ve správním spisu. Jediné, co má oporu ve správním spisu, je totiž fakt bezproblémového vycestování ze země původu, který ale sám o sobě nezpůsobuje nevěrohodnost stěžovatelovy žádosti o mezinárodní ochranu. Například v rozsudku ze dne 8. 4. 2010, čj. 1 Azs 7/2010-114, NSS konstatoval, že *„založit závěr o nevěrohodnosti celé výpovědi (...) čistě na pochybnostech o okolnostech vycestování ze země nelze. K tomu by bylo nutno identifikovat zásadnější nesrovnalosti ve stěžovatelově výpovědi, případně rozpory mezi jeho výpovědí a dostupnými informacemi o zemi původu atd.*". Rozhodnutí žalovaného je v tomto ohledu stiženo vadou nepřezkoumatelnosti a již z toho důvodu je měl krajský soud zrušit.

III. g) Doplňková ochrana

[30] Podle § 14a zákona o azylu platí:

(1) Doplňková ochrana se udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez

státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště.
(2) Za vážnou újmu se podle tohoto zákona považuje
a) uložení nebo vykonání trestu smrti,
b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu,
c) vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo
d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.

[31] Stěžovatel spatřuje důvody pro udělení doplňkové ochrany v tom, že překročil povolenou dobu pobytu v zahraničí a že byl neúspěšným žadatelem o mezinárodní ochranu, což by se mohly čínské orgány dozvědět, ostatně případ celé skupiny tzv. čínských křesťanů byl široce medializován. Podle stěžovatele není pravda, že neexistují zprávy o špatném zacházení s neúspěšnými žadateli o azyl, kteří se vracejí do Číny.

[32] K této otázce žalovaný na straně 32 svého rozhodnutí uvedl, „*že žadatelům o udělení mezinárodní ochrany je garantována ochrana osobních údajů, především ve vztahu k zemi jejich původu (...). Správní orgán doplňuje, že přestože se v českých médiích objevila zpráva o tom, že v ČR žádá o azyl z náboženských důvodů 60 lidí původem z Číny, případně další články k této kauze, nebyly v daných článcích rozhodně uvedeny žádné informace, na základě kterých by bylo možno identitu jednotlivých žadatelů zjistit*“.

[33] Ze správního spisu nevyplývá, že by žalovaný shromáždil jakékoli podklady, které by se zabývaly postavením neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu po návratu do Číny. Žalovaný pouze velmi prostým způsobem vyhodnotil ze skutečností, že byl stěžovateli bez problémů vydán cestovní pas a ten pak stejně bezproblémově vycestoval, že o něj čínské státní orgány nejeví žádný zájem. Navíc neexistují žádné důkazy o špatném zacházení s neúspěšnými žadateli o mezinárodní ochranu po jejich návratu do Číny. Proto správní orgán „*považuje vyjádření žadatele za čistě účelové, protože z jím shromážděných informací rozhodně nelze dovodit, že by žadatel byl po svém návratu do vlasti zadržen, jak tvrdí, a postižen za podání žádosti o mezinárodní ochranu v ČR z náboženských důvodů*“. Ani ze samotného rozhodnutí, ani z obsahu správního spisu však není patrné, co žalovaný míní oněmi „*jím shromážděnými informacemi*“, neboť zde není odkaz na žádný konkrétní podklad, který by se zabýval postavením neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu po návratu do Číny, tím méně pak postavením žadatelů žádajících tak z důvodu náboženského pronásledování. NSS v bodu 54 rozsudku čj. 9 Azs 39/2019-77 uzavřel, že „*[z]a této situace je nutno konstatovat, že závěr žalovaného není opřen o žádná skutková zjištění, je pouhým nepodloženým názorem a nemůže být aprobován*“.

IV. Závěr a náklady řízení

[34] NSS proto uzavírá, že krajský soud zatížil svůj rozsudek nesprávným posouzením právních otázek důsledků stěžovatelovy tvrzené příslušnosti k CVB, a to jednak otázky *prospektivnosti* a individuálnosti posouzení odůvodněnosti strachu z pronásledování z důvodu náboženství a jednak otázky důsledků toho, že příslušníci této církve mohou

nebezpečí trestního stíhání minimalizovat, pokud budou své náboženství vykonávat tajně. Rozhodnutí žalovaného pak bylo stiženo jednak stejně nesprávným posouzením těchto právních otázek výkladu § 12 písm. b) zákona o azylu a jednak nepřezkoumatelností plynoucí z toho, že žalovaný dospěl k závěru o stěžovatelově nevěrohodnosti pouze na základě tvrzení, která byla buď irelevantní (uvádění nepravdivých údajů v žádosti o turistické vízum), nebo zůstala v úrovni náznaků a spekulací nemajících oporu ve správním spisu (organizovanost odchodu tzv. čínských křesťanů do ČR). Dostatečně podložená není ani úvaha žalovaného o hrozbě vážné újmy po případném návratu stěžovatele do země původu. I pro tyto vady měl krajský soud napadené rozhodnutí žalovaného zrušit.

[35] Z výše uvedených důvodů NSS rozsudek krajského soudu podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil. Jelikož již v řízení před krajským soudem byly dány důvody pro zrušení rozhodnutí správního orgánu [§ 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s.], soud zrušil i rozhodnutí žalovaného a vrátil mu věc k dalšímu řízení (§ 78 odst. 3 a 4 s. ř. s.). Žalovaný je v dalším řízení vázán právním názorem soudu (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).

[36] Jelikož NSS zrušil rozsudek krajského soudu a současně s ním i rozhodnutí žalovaného, je povinen rozhodnout kromě náhrady nákladů řízení o kasační stížnosti i o náhradě nákladů řízení, které předcházelo zrušenému rozhodnutí krajského soudu (§ 110 odst. 3 věta druhá s. ř. s.). Náklady řízení o žalobě a náklady řízení o kasační stížnosti tvoří v tomto případě jeden celek a NSS rozhodne o jejich náhradě jediným výrokem vycházejícím z § 60 s. ř. s. Při rozhodování o náhradě nákladů řízení vychází soudní řád správní z celkového úspěchu ve věci. Ten přísluší stěžovateli, neboť NSS zrušil napadené rozhodnutí žalovaného. Stěžovatel měl tedy ve věci plný úspěch, a proto mu soud podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. přiznal náhradu nákladů řízení ve výši 21 538 Kč představující odměnu zástupkyni stěžovatele, náhradu za její promeškaný čas a náhradu hotových výdajů (cestovné).

[37] NSS odměnu vyčíslil podle § 11 advokátního tarifu za pět úkonů právní služby – převzetí věci, sepsání žaloby, účast na jednání u krajského soudu v rozsahu 3 hod a 23 min a podání kasační stížnosti. Za tyto úkony náleží zástupkyni stěžovatele mimosmluvní odměna ve výši 5 x 3 100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5 advokátního tarifu]. Ke každému úkonu právní služby je pak třeba připočíst 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu. To činí dohromady (5 x 3 100 + 1 500 =) 17 000 Kč. Dále NSS přiznal zástupkyni stěžovatele náhradu za cestovní výlohy spojené s cestou z Prahy do Pardubic a zpět ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 5 advokátního tarifu ve spojení s § 157 odst. 1 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce), což odpovídá soudem z mobilního webu ČD ověřené ceně zpáteční jízdenky ve 2. třídě na trase Praha – Pardubice (cca od 285 do 300 Kč); zástupkyně stěžovatele jí požadované jízdné ve výši 376 Kč jinak nedoložila. Náhradu za promeškaný čas určil NSS ve výši 500 Kč (5 x půlhodina, každá po 100 Kč podle § 14 odst. 3 advokátního tarifu). NSS zástupkyni stěžovatele nepřiznal odměnu za převzetí a přípravu zastoupení v řízení před NSS, jelikož za tento úkon právní služby jí byla přiznána odměna již v řízení před krajským soudem. Celková částka odměny včetně nákladů tedy činí 17 800 Kč. Zástupkyně stěžovatele je plátcem daně z přidané hodnoty, proto je třeba k těmto nákladům připočíst částku ve výši 3 738 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. října 2019

Ondřej Mrákota
předseda senátu